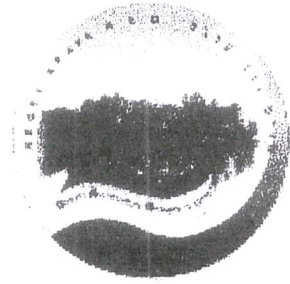

1995/96

**מו"פ נגב ערבה - היחידה לגידולי מים
גידול דגי מאכל ודגי נוי בדרום הארץ
אבי קורן**

הגורמים התומכים בפיתוח הענף

א. תנאים סביבתיים

1. רמת קרינת שמש גבוהה כל השנה.
2. טמפרטורות אויר ממוצעות גבוהות.
3. מציאות מים גיאותרמיים מליחים בכמויות גדולות.
4. רזרבת אדמות שאינן מתאימות לרקלאות או תיירות.

ב. תשתיות

1. התרחבות הפעילות החקלאית בדרום הארץ.
2. פיתוח מקורות מים מטוהרים, שפירים ומליחים לשימוש חקלאי.
3. שימוש במים בשרשרת משתמשים חקלאיים ותיירותיים.
4. השפעה נשלטת על איכות הסביבה, שליטה באיכות האקוויפרים.

ג. ידע ומו"פ

1. ריכוז ידע ומו"פ חקלאי אינטנסיבי מתקדם.
2. מו"פ מכוון לגידולי דגים בגישות חדשניות.
3. משקי מודל פעילים, העברת ידע ליזמים חדשים.
4. ייצור ידע במו"פ בשת"פ עם מרכזי מחקר.
5. אינטרסים משותפים לפיתוח ידע עם ענף המדגה הימי.

ד. תשתית אנושית

1. קבוצות התיישבות איכותיות.
2. עיסוקים עיקריים ובלעדיים בחקלאות בהעדר אלטרנטיבות אחרות.
3. מוטיבציה גבוהה לפיתוח כלכלי באזור.
4. מושבים וקיבוצים בהתמודדות במציאת מקומות עבודה.

ה. תחרות

1. יתרון בתחרות על מקורות מים בלתי מנוצלים.
2. יתרון בתחרות על מחיר הקרקע (רזרבות בדרום).
3. יתרון בתפיסה לאומית לפיתוח אזור הדרום.

ראשי פרקים אלו מצביעים על יתרונות מובהקים, המביאים להמלצה לפיתוח מדגה מתקדם בדרום הארץ. פעולה ראשונית של מו"פ נגב ערבה בנושא זה ב-10 השנים האחרונות יצרה את התשתיות השונות המביאות יזמים רבים להשקיע במערכות גידול דגים איכותיים משולבות בחקלאות ירוקה.

אנו רואים חשיבות רבה בהרחבה ומיסוד מערכת המחקר והפיתוח אשר אמורה לתת תשובות מקצועיות לקידום הייצור של דגי ים, דגי מים מליחים ומתוקים באזורנו. חיזוק מערכות, כמו המכון הלאומי לחקלאות ימית ומו"פ נגב-ערבה גם יחד, יבטיחו את קידום הענף מבחינה כלכלית ומקצועית.

פעילות מו"פ נגב ערבה בנושא דגי מאכל מחולקת לכמה ענפים:

- א. ייזום, תכנון ליווי והקמה של יחידות ייצור אינטנסיבי של דגים בנגב ובערבה.
- ב. תצפיות, מחקרים ובניית מערכות מודל, במטרה לשפר טכנולוגיות ייצור ולייצר דגים וסרטנים חדשים.
- ג. שיפור מערכי ייצור קיימים ע"י ייזום מסקנות מתצפיות ומניסיון מעשי.

חוות לגידול דגים בנגב ובערבה

כיום פועלות חמש חוות מסחריות לייצור דגים: החווה בעין יהב, בקדש ברנע, במשאבי שדה, ביהל ובנאות הכיכר. חלקן בנויות בטכנולוגית הבועה שפותחה במו"פ. רמת הייצור בחוות - בין 40 ל-70 טון דגים איכותיים לשנה, רובם אמנונים אדומים.

בבניה שתי חוות נוספות, האחת בהשקעה וייזום פרטיים ברמת נגב, והשניה בעין תמר - בכיכר סדום. שתיהן בטכנולוגיה משוכללת, לייצור דגים בכמות של עד 500 טון לשנה, עם גמר שלבי הביצוע השונים - בתהליך רב שנתי.

בתכנון - הרחבת החווה המצליחה בקדש ברנע והוספת יחידת ייצור נוספת בשכנות לה, הרחבת החווה במשאבי שדה, הרחבת החווה בנאות הכיכר, הקמת יחידת ייצור נוספת באזור רביבים, והקמת יחידות נוספות בנגב ובערבה. טה"כ הייצור לשנת 2002 צפוי להיות כ-2000 טון דגים.

בכוונת היצרנים הקיימים והעתידים להגדיל בהדרגה את אמצעי ההדרכה והליווי בחוות, בשיתוף עם מו"פ נגב ערבה, שנושא כרגע בנטל זה.

תצפיות ומחקרים

רוב התצפיות נעשות בחג"מ (חוזה לגידולי מים) בעין יהב. צוות מצומצם נושא במשימות השונות הבאות לענות על שאלות עתידיות ובעיות נכשויות בנושא גידול דגי מאכל ודגי נוי. חלק נוסף של התצפיות, שילך ויתרחב בשנים הבאות, נעשה בחוות הגידול בפיקוח ושיתוף צוות החג"מ.

נושאי ההתמקדות בחג"מ כיום

- א. פיתוח טכנולוגית גידול דגים עם פילטר הידרופוניקה רווחי.
 - ב. בחירת קווי אמנונים יעילים לגידול בנגב ובערבה.
 - ג. שיפור הממשק בשלבי האימון והפיטום של אמנונים.
 - ד. שיפור הממשק בשלבי האימון והפיטום של דגי הבאס.
 - ה. הקמת גרעין רבייה ולימוד הממשק בלוחסטר CHERAX, למטרות מסחריות כדג נוי או מאכל.
 - ו. בחינה התחלתית של הכנסת באס אוסטרלי למדגה בדרום.
 - ז. בחינה התחלתית של הכנסת פרצי אוסטרלי למדגה בדרום.
 - ח. הקמת מאגר גנטי לדגי נוי ומאכל שונים, בעיקר גופים.
 - ט. שיפור ובדיקת טכנולוגיות וציוד לדגי נוי ודגי מאכל.
- חלק מנושאים אלו מתבצע בשיתוף החוקרים מהיחידה למדגה וגידולי מים במכון וולקני בתוכנית עבודה רב שנתית.

ליווי כלכלי ושיווק

- אנחנו פועלים בשיתוף פעולה עם צוות מהמחלקה לכלכלה חקלאית בפקולטה לחקלאות, בכמה תחומים.
- א. בניית מודל (סימולטור) לאופטימיזציה של ממשק הייצור.
 - ב. הכנת תוכנות לניהול משק דגי מאכל ודגי נוי ע"י ישראל צברי וגילה טל מהמו"פ.

הדרכה

- צוות המו"פ עוסק בהכנת תפריטים להדרכה, לניהול ושתי"פ בין היזמים לבין המו"פ בתחומים הבאים:
- תכנון, ליווי ביצוע, העברת ידע, ליווי ניהול המדגה.
- כמו כן מתבצעת עבודת הדרכה וליווי פרויקטים של תלמידים בבתי הספר האזוריים ע"י מדריכי המו"פ בנושאים:

- דגי נוי (הזנה, צבעים, היפוך מין)
- טכנולוגיה (הידרופוניקה ושילובה בייצור דגים)
- סרטנים (צירקס כסרטן נוי/מאכל עתיד)